

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

ID 492

Шифр, назва спеціальності та освітній рівень	071 Облік і оподаткування (бакалавр)	Назва освітньої програми	Діджитал-облік та консалтинг (2024)
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова викладання	Українська
Факультет	Факультет економіки та менеджменту (ФЕМ)	Кафедра	Каф. економічної кібернетики (БЕ)

Викладач/викладачі

Дмитрів Дмитро Володимирович, канд. техн. наук, доцент, завідувач кафедри економічної кібернетики, [профіль на порталі "Науковці ТНТУ"](#)

Загальна інформація про дисципліну

Мета курсу	Мета вивчення навчальної дисципліни “Економіки підприємства” є набуття студентами знань та навиків з теорії та практики господарювання і управління використанням ресурсів підприємствами; економічного аналізу наслідків взаємодії усіх видів ресурсів; оцінки економічної ефективності діяльності підприємств; практичних навичок прийняття обґрунтованих господарсько-управлінських рішень в умовах сучасної ринкової економіки.
Формат курсу	Змішаний – курс, що передбачає проведення лекцій, практичних робіт, консультацій для кращого розуміння викладеного матеріалу і має супровід в електронному навчальному курсі системи A-Tutor, має структуру, контент, завдання і систему оцінювання.
Компетентності ОП	СК03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб’єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення. СК05. Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень. ФК06. Здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп’ютерних технологій. ФК07. Застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості. СК08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб’єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів. СК09. Здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування. СК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
Програмні результати навчання з ОП	ПР 04. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень. ПР 08. Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації. ПР 09. Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств. ПР 11. Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності. ПР 21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
Обсяг курсу	Очна (денна) форма здобуття освіти: Кількість кредитів ECTS – 4.0; лекції – 32 год.; практичні заняття – 16 год.; самостійна робота – 72 год.; Заочна форма здобуття освіти: Кількість кредитів ECTS – 4; лекції – 8 год.; практичні заняття – 4 год.; самостійна робота – 108 год.;

Ознаки курсу

Рік навчання — 2; семестр — 3; Обов'язкова (для здобувачів інших ОП може бути вибірковою) дисципліна; кількість модулів — 2;

Форма контролю

Поточний контроль: Перевірка засвоєння вивченого матеріалу шляхом опитування, модульного тестування, розв'язування задач
Підсумковий контроль: екзамен

Компетентності та дисципліни, що є передумовою для вивчення

Економічна теорія, Макро- та мікроекономіка.

Матеріально-технічне та/або інформаційне забезпечення

Технічні засоби для демонстрування результатів навчання (комп'ютери, проектор). Пакет програмних продуктів Microsoft Office

Лекційний курс	Годин	
	ОФЗО	ЗФЗО
<p>Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання</p> <p>1. Поняття підприємства та його місце в системі ринкових відносин.</p> <p>2. Економіко-правові основи функціонування підприємств та нормативи, що регулюють їх діяльність.</p> <p>3. Виробнича та загальна структури підприємств</p>	2	0,5
<p>Тема 2. Підприємницька діяльність суб'єктів господарювання</p> <p>1. Характеристика ринкового середовища функціонування підприємств.</p> <p>2. Функції, принципи здійснення, форми, типи й моделі підприємницької діяльності.</p> <p>3. Формування підприємницького середовища та активізація підприємницької діяльності.</p>	2	0,5
<p>Тема 3. Структура та управління підприємством</p> <p>1. Виробнича структура підприємства, її види і характеристика.</p> <p>2. Суть управлінської діяльності.</p> <p>3. Функції управління підприємствами та організаціями.</p> <p>4. Основні принципи та методи управління підприємствами.</p> <p>5. Типи організаційних структур управління.</p>	2	0,5
<p>Тема 4. Прогнозування, планування та регулювання діяльності підприємств</p> <p>1. Мета, принципи й методи прогнозування.</p> <p>2. Види, принципи і методи планування.</p> <p>3. Сутність та основні етапи стратегічного планування.</p> <p>4. Бізнес-планування: сутність, призначення, структура.</p> <p>5. Тактичне й оперативне планування.</p>	2	0,5
<p>Тема 5. Організація виробництва: принципи, типи, методи і форми</p> <p>1. Поняття і основні елементи виробничого процесу.</p> <p>2. Принципи організації виробничого процесу.</p> <p>3. Організаційні типи виробництва.</p> <p>4. Характеристика робочих місць.</p> <p>5. Методи організації виробництва.</p>	2	0,5
<p>Тема 6. Виробнича програма та виробнича потужність підприємства</p> <p>1. Виробнича програма підприємства: зміст, завдання, етапи розробки</p> <p>2. Показники виробничої програми та її обґрунтування</p> <p>3. Виробничі потужності підприємств: характеристика та види</p> <p>4. Методи визначення виробничої потужності на підприємствах</p>	2	0,5
<p>Тема 7. Основні фонди та нематеріальні активи підприємства</p> <p>І. Характеристика та склад виробничих фондів.</p> <p>2. Поняття, класифікація і структура основних фондів.</p>		

3. Оцінка основних фондів.	2	0,5
4. Спрацювання (зношування) основних фондів. Види зношування.		
5. Амортизація основних фондів. Норми амортизації.		
6. Нематеріальні ресурси та активи підприємств.		
7. Показники використання основних фондів.		

Тема 8. Оборотні активи підприємства

1. Сутнісна характеристика оборотних коштів (активів) підприємств.		
2. Оборотні фонди їх матеріальний склад, структура та економічне призначення.	2	0,5
3. Фонди обігу їх склад та характеристика.		
4. Нормування та джерела утворення оборотних коштів.		
5. Показники ефективності використання		

Тема 9. Персонал підприємства

1. Поняття, класифікація та структура персоналу.		
2. Визначення чисельності працівників окремих категорій.	2	0,5
3. Нормування праці на підприємстві.		
4. Поняття й основні елементи системи управління персоналом підприємства.		

Тема 10. Продуктивність, мотивація та оплата праці на підприємстві

1. Продуктивність праці.		
2. Основна і додаткова заробітні плати.		
3. Елементи тарифної системи.	2	0,5
4. Форми оплати праці.		
5. Склад загального фонду оплати праці.		
6. Доплати та надбавки до заробітної плати.		

Тема 11. Поточні витрати та ціни на продукцію

1. Поняття витрат підприємства.		
2. Собівартість продукції: поняття, види, характеристика.		
3. Зміст та методика обчислення кошторису виробництва.	2	0,5
4. Об'єкти калькулювання й калькуляційні одиниці. Обчислення основних статей калькуляції.		
5. Поняття, роль, функції і види цін. Методи ціноутворення.		

Тема 12. Якість і конкурентоспроможність продукції

1. Характеристика продукції. Функції, принципи і концепція маркетингової діяльності підприємства		
2. Поняття якості продукції, необхідність та значення її підвищення		
3. Показники якості та їх класифікація	2	0,5
4. Конкурентоспроможність продукції, чинники її забезпечення		
5. Економічна ефективність якості та конкурентоспроможності продукції		
6. Стандартизація і сертифікація продукції		

Тема 13. Інноваційні процеси

1. Поняття, характеристика та види інноваційних процесів		
2. Визначення НТП та НТР. Напрями НТП. Ознаки НТР на сучасному рівні.	2	0,5

3. Організаційний прогрес.

4. Визначення ефективності технічних та організаційних нововведень.

Тема 14. Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства

1. Зміст і форми фінансової діяльності підприємства

2. Дохід та прибуток: їх сутність та розподіл. Види прибутку

3. Загальна характеристика рентабельності та її обчислення.

4. Суть ефективності виробництва та її види.

5. Методика оцінки та показники ефективності діяльності підприємства.

6. Показники оцінки фінансово-економічного стану підприємства

2 0,5

Тема 15. Інвестиції: формування, використання, ефективність

1. Сутність, склад і структура інвестицій.

2. Структура капітальних вкладень.

3. Виробничі інвестиції: обсяг, оцінка ефективності

4. Чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень.

5. Обґрунтування інвестиційних проектів

2 0,5

Тема 16. Економічна безпека, трансформація, реструктуризація та антикризова діяльність

1. Характеристика економічної безпеки підприємства.

2. Класифікація видів економічної безпеки.

3. Способи здійснення оцінки економічної безпеки підприємства.

4. Основні ознаки достатнього рівня економічної безпеки підприємства.

5. Характеристика процесу реструктуризації та її види. Етапи реструктуризації

6. Банкрутство та ліквідація збанкрутілих підприємств

2 0,5

РАЗОМ: 32 8

Практичні заняття (теми)

Годин
ОФЗО ЗФЗО

Тема 1 Підприємство як суб'єкт господарювання.

1 0,25

Тема 2 Підприємницька діяльність суб'єктів господарювання

1 0,25

Тема 3 Структура та управління підприємством.

1 0,25

Тема 4 Прогнозування, планування та регулювання діяльності підприємств

1 0,25

Тема 5 Організація виробництва: принципи, типи, методи і форми.

1 0,25

Тема 6 Виробнича програма та виробнича потужність підприємства

1 0,25

Тема 7 Основні фонди та нематеріальні активи підприємства.

1 0,25

Тема 8 Оборотні активи підприємства.

1 0,25

Тема 9 Персонал підприємства.	1	0,25
Тема 10 Продуктивність, мотивація та оплата праці на підприємстві	1	0,25
Тема 11 Поточні витрати та ціни на продукцію.	1	0,25
Тема 12 Якість і конкурентоспроможність продукції	1	0,25
Тема 13 Інноваційні процеси.	1	0,25
Тема 14 Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства	1	0,25
Тема 15 Інвестиції: формування, використання, ефективність.	1	0,25
Тема 16 Економічна безпека, трансформація, реструктуризація та антикризова діяльність	1	0,25
	РАЗОМ:	16 4

ІНШІ ВИДИ РОБІТ

Теми, короткий зміст

- 1) Підготовка до практичних занять та опрацювання лекційного матеріалу: 24 години
- 2) Питання, які виносяться на самостійне опрацювання: 32 години
 1. Види підприємств, їх характеристика
 2. Порядок створення та реєстрації підприємств
 3. Аналіз розвитку видів економічної діяльності підприємств
 4. Напрями вдосконалення управління.
 5. Методи прогнозування діяльності підприємства
 6. Сутність і значення застосування різних форм організації виробництва.
 7. Виробничий цикл і його структура. Методи розрахунку виробничого циклу.
 8. Джерела формування виробничої програми підприємства
 9. Чинники впливу на величину виробничої потужності підприємства
 10. Шляхи покращення використання виробничої потужності підприємства
 11. Сутність капіталу, його класифікація
 12. Шляхи покращення використання основних фондів та нематеріальних активів підприємства
 13. Шляхи покращення використання оборотних коштів
 14. Проблеми підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства
 15. Форми й ефективність підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації персоналу.
 16. Мотивація персоналу
 17. Джерела, чинники і шляхи зниження собівартості продукції
 18. Переваги і недоліки індексного методу обчислення зниження собівартості в порівнянні з по факторним.
 19. Формування гуртових цін на продукцію
 20. Управління якістю продукції
 21. Методика оцінки конкурентоспроможності продукції
 22. Шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції
 23. Методи оцінки якості продукції
 24. Джерела фінансування інноваційної діяльності
 25. Інноваційний лізинг
 26. Розрахунок комерційного ефекту у виробників технічних новинок
 27. Основні функції прибутку
 28. Резерви підвищення ефективності виробництва
 29. Чинники зростання ефективності виробництва.
 30. Чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень.
 31. Реінжиніринг в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства
 32. Бенчмаркінг як інструмент поліпшення практики ведення бізнесу
- 3) Підготовка до проведення контрольних заходів (здача змістових модулів, екзамену): 16 годин

Інформаційні джерела для вивчення курсу

Основна:

1. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с
2. Економіка підприємства: підручник : у 3 ч. Ч. 1 / А. А. Мазаракі, Г. В. Блакита, Г. В. Ситник та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. – 432 с.

3. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. Ч. 2 / А. А. Мазаракі, Г. В. Блакита, Г. В. Ситник та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. – 472 с.

4. Економіка підприємства: підручник (стереотипне видання)/ За заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника . – 2023. – 874 с.

5. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андреева, Л.О. Болтянська . - Мелітополь: Люкс, 2020. – 272 с.

6. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андреева, Л.О. Болтянська . - Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с

Допоміжна:

1. Дмитрів Д. Підвищення економічної ефективності міжнародних вантажних автомобільних перевезень (на прикладі підприємств Тернопільської області) [Електронний ресурс] / Дмитро Дмитрів, Олена Дмитрів, Ярослав Гавриляк // Соціально- економічні проблеми і держава. — 2021. — Вип. 2 (25). — С. 182-192.

2. Дмитрів Д.В., Дмитрів О.Р., Денкевич М-М.М. Підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств сегменту міжнародних вантажних автоперевезень // Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики - Вінниця: 2021. - № 2. – С. 138-151.

3. Дмитрів Д., Дмитрів О., Репак О. Аналіз ринку міжнародних вантажних автоперевезень в Україні в умовах воєнного стану. Соціально-економічні проблеми і держава. 2023. Вип. 2 (29). С. 48-60. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2023/23ddvuvs.pdf>

4. Дмитрів Д., Дмитрів О., Юрик Н., Репак О. Вплив роботи пунктів пропуску в умовах воєнного стану на економічну ефективність АТП, задіяних у міжнародних вантажних перевезеннях / Дмитро Дмитрів, Олена Дмитрів, Наталія Юрик, Олександр Репак // Галицький економічний вісник. — Т.: ТНТУ, 2023. — Том 85. — № 6. — С. 31–42.

5. Дмитрів Д., Дмитрів О., Михайлишин Б., Репак О. Оцінювання збитковості автомобільних перевезень швидкокопсувних вантажів у міжнародному сполученні за умов блокади кордонів / Дмитрів Дмитро Володимирович, Дмитрів Олена Романівна, Михайлишин Богдан Михайлович, Репак Олександр Михайлович // Галицький економічний вісник. — Т.: ТНТУ, 2024. — Том 87. — № 2. — С. 84–92.

6. Дмитрів Д., Дмитрів О. Сучасний стан та проблеми міжнародних вантажних автомобільних перевезень (МВАП) в Україні. Розвиток соціально-економічних систем в геоекономічному просторі: колективна монографія /за ред. д.е.н., проф. С.М. Співака. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2024. С. 192-208.

7. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.

Інформаційні ресурси

1. ЕНК «Економіка підприємства» - ID 492

2. <http://portal.rada.gov.ua/> - офіційний сайт Верховної Ради України.

3. <http://www.minfin.gov.ua/> - офіційний сайт Міністерства фінансів України.

4. <http://www.bank.gov.ua/> - офіційний сайт Національного Банку України.

5. <http://ukrstat.gov.ua/> - офіційний сайт Державного комітету статистики України.

6. <http://ua-ekonomist.com/> - український журнал Економіст.

7. <http://www.imf.org/> - офіційний сайт Міжнародного валютного фонду.

8. <https://www.nssmc.gov.ua/> - офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку:

9. <http://www.nbuv.gov.ua/> - офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

Навчально-методичне забезпечення

1. Дмитрів Д.В. Конспект лекцій з дисципліни «Економіка підприємства» для студентів денної і заочної форми навчання економічних спеціальностей факультету економіки та менеджменту». Тернопіль, ТНТУ імені Івана Пулюя, 2022. 62 с.

2. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Економіка підприємства» для студентів економічних спеціальностей факультету економіки та менеджменту /Укл.: ст.викл Гац Л.Є. – Тернопіль, ТНТУ, 2021. – 24с

3. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів з дисципліни «Економіка підприємства» для студентів економічних спеціальностей факультету економіки та менеджменту / Укл.: ст.викл Гац Л.Є. – Тернопіль, ТНТУ, 2021. – 16с

Політики курсу

Політика контролю

Використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; тестування; виконання індивідуальних завдань та презентацій; оцінювання результатів виконаних самостійних робіт; бесіди та обговорення проблемних питань; дискусії; індивідуальні консультації; екзамен. Можливий ректорський контроль.

Політика щодо консультування

Консультації при вивченні дисципліни проводяться згідно затвердженого на кафедрі БЕ. Консультування передбачено як очно, так і з використанням ресурсів електронного навчального курсу у середовищі електронного навчання університету.

Політика щодо перескладання

Студент має право на повторне складання модульного контролю з метою підвищення рейтингу протягом тижня після складання модульного контролю за графіком. Перескладання екзамену відбувається в терміни, визначені графіком освітнього процесу. Здобувач ВО має право на зарахування результатів навчання здобутих у неформальній чи інформальній освіті.

Політика щодо академічної доброчесності

При складанні усіх видів контролю у середовищі електронного навчання завжди активується система розпізнавання особи, що складає контроль. Усі практичні роботи у ЕНК перевіряються вбудованою системою Антиплагіат. При складанні усіх форм контролю забороняється списування, у тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій.

Політика щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За наявності поважних причин (наприклад, хвороба, особливі потреби, відрядження, сімейні обставини, участь у програмах академічної мобільності тощо) навчання може здійснюватися за індивідуальним графіком, погодженим з деканом факультету.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти за курс

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль		Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота			Теоретичний курс	Практичне завдання	100
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота				
20	20		15	20		10	15	
№ лекції	Види робіт	К-ть балів	№ лекції	Види робіт	К-ть балів			
Тема 1-2	Практичне заняття №1	5	Тема 9-10	Практичне заняття №5	5			
Тема 3-4	Практичне заняття №2	5	Тема 11-12	Практичне заняття №6	5			
Тема 5-6	Практичне заняття №3	5	Тема 13-14	Практичне заняття №7	5			
Тема 7-8	Практичне заняття №4	5	Тема 15-16	Практичне заняття №8	5			

Розподіл оцінок

Сума балів за навчальну діяльність	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
75-81	C	Добре
67-74	D	Задовільно
60-66	E	Задовільно
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Затверджено рішенням кафедри БЕ, протокол №1 від «27» серпня 2024 року.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми канд. екон. наук, доцент кафедри ОА

Тетяна КОРОЛЮК